

Livet i og omkring museet Carl Nielsens Barndomshjem

**Et tilbageblik over artikler og arrangementer
i Vennekredsens 10 år
krydret med strejftog i historien**

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

December 1996 - Foto: K. Reffstrup

**Lokalarkivet for Nørre Søby Sogn ønsker:
Godt nytår - og tak for støtten i 2006**

Carl Nielsens barndomshjem

Et stykke nordøst for Nr. Lyndelse ligger et lidt ensomt sted, der kaldes Sortelung, eller blot - det sorte. Smukt er der derude, med de enkelte gårde og huse. Derude er rejst en beskeden sten, omgivet af en hæk og lidt beplantning. Indskriften lyder: Her lå Carl Nielsens Barndomshjem.

I dette hjem fødtes komponisten Carl Nielsen den 9. juni 1865. I disse stuer hørtes hans første famlende strøg på violinen. Alligevel er der mere end denne simple sten, der fortæller om Danmarks betydeligste komponist. Selv om huset er borte, har omgivelserne ikke forandret karakter. Da fødestedet blev brudt ned, flyttede familien hen til et andet lille husmandssted derude, hvor der var indrette en lejlighed i længen. Opholdet i barndomshjem nr. 2 blev ikke langvarigt. På en vandring sammen med Carl standede hans moder udenfor et hus, der lå lige i skellet mellem Nr. Lyndelse og Nr. Søby. Hun betroede sønnen, at det hus havde hun tænkt, at de ville eje. Et års tid efter flyttede hele familien virkelig ind i huset. Det blev købt for 1150 kr. Carl Nielsen har givet en så levende beskrivelse af dette hus, at man den dag i dag, uden at spørge sig for, kan finde det. Dette hus blev for familien et palads med sol, lys og glæde og med udsigt til både Nr. Lyndelse og Nr. Søby kirker,

I dag er dette smukke hus med de 7 fag vinduer og den smukke gangdør ud til vejen åbent for besøgende fra 1. april til 1. oktober. Der er indrettet 2 mindestuer i huset. Beskedent er det, men det taler for sig, det mærker man på de besøgende. Her kommer folk fra ind- og udland, fra alle samfundslag - og fælles for dem alle er, at huset og dets omgivelser taler til dem.

Man oplever således meget ved at tage imod de besøgende, oplever og fornemmer en stor ærbødighed for vores nu så berømte komponist. Enkelte eksempler:

En svensk dame stod et øjeblik ude ved vejen, slog hænderne sammen og udbrød: »Det var akkurat sådan, jeg havde forestillet mig huset«. Hun fik en time til at gå inde i stuerne.

Et nygift engelsk ægtepar, begge musikstuderende, havde lagt deres bryllupsrejse over Fyn for at besøge museet. De fik en hel eftermiddag til at gå i og udenfor huset.

Ligeledes et hollandsk ægtepar havde lært sig dansk for at studere Carl Nielsen. Også de fik timer til at gå herude.

Ja, og så en dansk maskinarbejder havde taget flyveren fra København til Beldringe og taxa herud. Der var ikke det, denne mand ikke vidste om Carl Nielsen. Der gik hurtigt to timer med at høre på ham.

Og helt fra Japan har der været besøg. En professor i musik fra Tokio har besøgt museet. Fra ham modtog jeg 3 måneder efter en hilsen med tak for den oplevelse, det havde været for ham.

Sådan kunne jeg blive ved. Englændere og svenskere er store kendere af Carl Nielsens musik, men selvfølgelig kommer her flest danskere, og mange vender tilbage med gæster, som de ønsker at vise huset. Derfor er det med et vist vemod, at man for tiden hører og læser i dagspressen, at formanden for Odense Turistforening synes at Carl Nielsens barndomshjem burde flyttes til Den Fynske Landsby i Odense på grund af for få besøgende. 1200 om året. Det er her og ikke ude i Den Fynske Landsby, huset hører til, det er så afgjort.

Her er et forslag til Odense Turistforening og andre interesserede:

Tilbage til Sortelung med mindestenen, der viser, hvor Carl Nielsen blev født, videre til Nr. Lyndelse, hvor Carl Nielsens monumentet står, udført af hans kone, Anne Marie Carl Nielsen, flere steder i byen bærer hans navn. Så kommer vi til skellet mellem Nr. Lyndelse og Nr. Søby, hvor barndomshjemmet ligger.

På Nr. Søby kirkegård, nær døren ind til kirken, er Carl Nielsens mors grav, og så slutter vi i Heden kirke, hvor Carl Nielsen blev konfirmeret. En skøn tur. God fornøjelse.

Hanna Nattestad

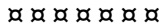
50-års jubilæet den 9. juni 2006 blev fejret med maner i haven bag museet i det skønneste sommervejr, et vejr der passede til mange af Carl Niensens danske sange- Odense Bys Museer tog sig af den officielle del; der var sang (fælles og solo), taler af museumsinspektør Ida-Marie Vorre, som bød velkommen - borgmester Jan Boye talte om indvielsen for 50 år siden - festtalen blev holdt af museets mangeårige vært, Hanne Christensen - gaveoverrækkelser fulgte: en violin fra Carl Niensens tidlige år og en, der havde tilhørt Blinde Anders. - På vegne af 5 lokale foreninger overrakte Jens Willumsen, Nr. Lyndelse, et jubilæumsskrift, som havde sit økonomiske grundlag i gaver fra fonde og virksomheder. - Spillemandsmusik savnedes heller ikke. Alt i alt, en rigtig dejlig dag for det lille museum og de mennesker, som omfatter museet og Carl Nielsen med varm interesse.

Og som så mange gange før var "Vennekredsen omkring Carl Niensens Barndomshjem" leverandør af praktisk hjælp. - Den stod også for "Aftensang i Sortelung", hvor Søllinge-koret som i snart mange år sang for, med efterfølgende sammenkomst i "Salen" hos Hedvig Rasmussen. - "Vennekredsen" - hvad er det for en størrelse? Den blev skabt en septemberdag i 1996, dvs. at den i 2006 kunne notere, at den har eksisteret i 10 år. Hanne Christensen og daværende museumsinspektør Karsten Eskildsen havde faet mangan god snak om, hvordan man kunne gøre museet mere synligt, ikke mindst i lokalområdet. Det resulterede i en invitation til et møde, og kredsen så dagens lys. Formålet var og er: at stimulere interessen for Carl Nielsen, hans fynske familie, hans musik, tilknytning til egnen og det lille lokale museum.

Hvordan fungerer "Vennekredsen"? Kan man blive medlem? "Vennekredsen" er ikke en egentlig forening, der er ikke noget medlemskab; det er en kreds af lokale personer, som interesserer sig for Carl Nielsen, familien og huset, og som er indstillet på at hjælpe, når et eller andet arrangement planlægges for at fa det lille hus til at leve - nu og da også i de mange måneder, hvor det sover vintersøvn.

Om mødet skrev Hanne Christensen i SKULDERBLADET nr. 9, 1996: "*Mandag den 2.9.1996 kan godt gå hen og blive en skelsættende dato i det lille museums historie, idet 15 personer, ligeligt fordelt mellem Nørre Søby og Nr. Lyndelse var mødt op for at give deres besyv med, om det nu også var en god ide med en vennekreds, og om muligheden for i vinterens løb at byde indenfor til nogle små arrangementer, som passer til husets ånd.*

Det blev en livlig eftermiddag - mange ideer kom frem, og en lille arbejdsgruppe nedsat. Den havde sit første møde her i museet den 10.9. Der tænkes på en "åbent hus dag" hvert år, når museet åbner og lukker - med kaffe, levende musik osv. Det bliver i år Bent Vigg, der får spillemandsmusikken til igen at lyde i de små stuer. Bent Viggs bedstefar var den dygtige spillemand Christian Larsen fra Bellinge, som både Carl Nielsens far, Niels Maler, og Carl Nielsen selv satte stor pris på. "

ØKONOMI. Der er ikke meget, der kan lade sig gøre uden i hvert fald et minimum af penge. Da man ved Vennekredsens fødsel blev enige om, at det ikke skulle være en forening med vedtægter, medlemskab og kontingent, men at der var tale om en interessegruppe, var der bud efter gode ideer. Kirsten Heden Andersen og Henny Munch Jensen fik grundlaget på skinner: Henny fik etableret en konto i BG Bank (nødvendig for at kunne søge fonde m.m.), og Kirsten fik udvirket en pæn donation fra Fyens Stiftstidende at sætte derind. Det var starten; i det videre forløb kom der penge ind ved salg af kaffe/te og kager ved arrangementerne. Gaver fandt også vej til kassen, som Henny vogtede. Jamen, hvilke udgifter har der da været? Det har hovedsagelig drejet sig om beskedne bidrag til de optrædende kunstnere. - I gennem årene har det været "fra hånden til munden" - men det er lykkedes.

Der er en anden side af livet i og omkring museet, som medlem af Vennekredsen, Svend Heden Andersen, har engageret sig i: han har

ofte efterlyst engelsk tekstning af museets genstande, en helt naturlig service overfor de mange udenlandske gæster. - Det lykkedes omsider; Peter Albrekt og hans elever på Nordagerskolen løste opgaven, baseret på indretningen fra 1990.

På et andet område har Heden Andersen også sat sine spor, været husets vagthund, når der fra kommunal side har været tilløb til bebyggelse på de smukke omgivelser, som er en del af stedets charme.

I SKULDERBLADET nr. 11, 1998 skriver Hanne Christensen:

”Så er sæsonen slut for i år - ca. 1700 gæster har lagt vejen forbi Maren Kirstines og Niels Malers hus. Det er ikke helt så mange som i sommeren 1996; men det gælder for alle museer i Odense.

Carl Nielsens yngste bror Valdemar, som først døde i 1965 havde mange børn, et af dem, en datter, kom på besøg i sommer med sine børn og børnebørn. Så i de små stuer løb Maren Kirstine og Niels Malers tipoldebørn rundt.

Sådan får vi hver sommer føjet nye brikker til det smukke puslespil, der hedder Carl Nielsens Barndomshjem. I den lange vinterdvale, som huset jo har, vil Vennekredsen stå for nogle arrangementer, f.eks. "Malvinas Julehjerter" den 30. november, med gløgg og julesange. Også i januar og marts bliver der åbent-hus dag; man kan se museet, drikke kaffe og spørge nyt. Stilfærdige arrangementer, men dog liv på en tid af året, da selv muldvarpen, dybt nede lytter efter os på sin helt egen måde. Vennekredsen fortsætter som hidtil, uden nogen valgt bestyrelse, men med økonomien lagt i Henny Munch Jensens sikre og trygge hænder. Vennekredsen er bl.a. sponsoreret af Superbrugsen i Nr. Lyndelse. For hver solgt flaske "Museumsvin" får museet 1 krone. Det blev i år til 1.590 kr. — (de drikker for lidt i Nr. Lyndelse). - Noget synligt medlemskab kan vi ikke tilbyde, da vi ingen bestyrelse har valgt; men I vil altid være velkomne i det lille venlige hus til at se, høre og spørge nyt - eller bringe nyt — f.eks. små tilskud til den helt i husets ånd beskedne bankkonto. — En interesseret Vennekreds stor eller lille, vil altid være til gavn for det lille museum. ”

Men lad os gå lidt tilbage i historien. Hvad er der lokalt skrevet om Barn-domshjemmet? I SOGNET årgang 3, nr. 2, april 1978, finder jeg to artikler, som kan læses på henholdsvis s.2 og s. 15. - Hanna Nattestad, mangeårig kustode (som det hed dengang) fortæller om sine oplevelser med besøgende.

-

H. Aunsborg tager os med på en hurtig rejse gennem Carl Niensens liv og musik.

I en artikel i Fyens Stiftstidende fra 30. marts 1987 fortæller Hanna videre om "Gæster fra hele verden". Besøgstallet er ikke overvældende, 1200 ca. i hver sæson [dengang fra 1.4 - 30.9]

Men vi satser mere på kvalitet end kvantitet, udtaler museets kustode med fast stemme. Hun bliver vred, når der med mellemrum tales om at flytte det kønne, gamle hus til for eksempel Den fynske Landsby, for det hus bør ligge, hvor det altid har ligget, og hvor det hører hjemme. Til gengæld hilser Hanna det kommende Carl Nielsen-museum ved Koncerthuset i Odense velkommen. De to vidt forskellige arrangementer vil komme til at supplere hinanden på udmærket vis.

Af husets gæstebog kan man se, at mange musikinteresserede fra ind- og udland har været glade for at besøge de små stuer i Nr. Lyndelse. En russisk musiker og en amerikansk ambassadør har prentet deres navnetræk på samme side. En besøgende takker for, at "de Nielsen'ske stuer bliver holdt så pænt". En udlænding kalder ham "den store dansker" og taler om husets helt specielle atmosfære.

En engelsk dreng på 12 år, der af lutter interesse for Carl Nielsen har lært sig dansk på aftenskole, har været på visit sammen med sine forældre.

Det skal her bemærkes, at ca. halvdelen af huset i de første 32/33 år fungerede som bolig for kustoden; den øvrige del var mindestuer. Det ændrede sig, da hele huset blev inddraget som museum, og museumsassistent Jørgen Larsen i 1990 med udgangspunkt i "Min fynske Barndom" indrettede museet i anledning af 125-året for Carl

Nielsens fødsel. - Det var da med glæde, at Lokalarkivet i Nørre Søby kunne bidrage med oplysninger til udstillingen.

Da Hanna i 1987 forlod kustodejobbet, kom duoen Hanne Kamm og Hanne Christensen til. Hanne Kamm sluttede i begyndelsen af 90'erne, og siden har Hanne Christensen med fortsat stor indlevelse og omsorg varetaget og værnet om "Paladset af sol, lys og glæde", opfyldelsen af Maren Kirstines drøm; erindret sine tilhørere om, at Carl, med alle sine talenter, ikke var opstået ud af den blå luft, men havde gode gener med fra Maren Kirstine og Niels Maler.

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Her er en oversigt over nogle af de arrangementer, hvor Vennekredsen siden starten i 1996 enten har været enarrangør eller har bistået Odense Bys Museer ved sommerkoncerter med praktisk arbejde såvel som forsyning og salg af te og kaffe.

1996

29.9 Åbent hus før huset lukkes for vinteren. En Syng-sammen-
eftermiddag

1.12 Åbent hus - "Malvinas julehjerter" og Jule-Syng-sammen

1997

10.3 Hanne Christensen kontakter Teknisk Forvaltning om
renovering af Carl Nielsens fødested på "Sortelung". Positivt
modtaget og senere fulgt op.

11.5 Kolding Mandskor synger i riddersalen på "Søbysøgård" -
naturligvis en afdeling med Carl Nielsen-sange. Havde først be-
søgt barndomshjemmet.

9.6 Søllinge Mandskor synger for ved fødselsdags-aftensangen på
"Sortelung"

Komponistens 132-års fødselsdag markeres

14.6 OBM arrangerer "Sommermusik ved Barndomshjemmet". En ef-
termiddag med et stort og varieret program med musik, sang og
foredrag.

- 28.9 Åbent hus før huset lukkes for vinteren. - Et meget beskedent fremmøde, men meget muntert. Karin Madsen havde lavet æblekager af frugter fra "Maren Kirstines have". - En ung student fra Odense kørte på sin søndagscykletur sydpå i det fine vejr. Blev inviteret indenfor og fik en oplevelse, hun garanteret ikke havde forestillet sig.
- 30.11
1998
9.6 Fredelig julestart med "Malvinas julehjerter" - og sang.
- "Fødselsdags-aftensang på "Sortelung" (i regnvejr)
Trunderup-spillemandene underholdt - og de spillede for til dejlige Carl Nielsen-sange.
- 13.6 OBM arrangerer "Sommermusik i Nr. Lyndelse" - Odense Blæserne underholdt.
- 20.9 Åbent hus før huset lukkes for vinteren. Trunderup-spillemandene underholdt igen.
- 1999**
9.6 Aftensang på "Sortelung" - på grund af regn henlagt til Barndomshjemmet.
Trunderup-spillemandene underholdt.
- 12.6 OBM holdt Carl Nielsens fødselsdag i haven.
17.9 Kulturaften. To svenskere, en forfatter og en guitarist, underholdt. Omtale senere.
- 2000**
9.6 Carl Nielsens 135 års fødselsdag fejredes i haven ved huset. En smuk aften med Odense Kvadrillen, som stod for musik og folkedans - fortalte om dragterne, de bar.
- 2001**
1.5 Huset åbner - Udstillingen er nyopsat.
9.6 OBM holdt Carl Nielsens fødselsdag i haven i et smukt vejr. Livgarden spillede, Cantemus-koret sang, og Hans Gammeltoft Hansen talte.
- Vennekredsen har ikke i denne sæson haft overskud til flere arrangementer. Trænger til nye medlemmer - vi bliver jo ældre!
- 2002**
 OBM arrangerer ingen sommermusik i år - pengemangel.

- 8.6 Cantemus-koret og 5 unge klarinettister fra Årslev Musikskole underholdt i haven ved huset.
- 25.9 Skumringsaften i huset. Karsten Eskildsen læste breve og fortalte om Maren Kirstine og Niels Malers rejse og ophold i Amerika.

2003-2005 OBM, ingen sommerfest for Carl Nielsen.

2003-2004 Ingen aftensang på "Sortelung".

2005

- 22.5 Historiens Dag **2005** - et landsdækkende arrangement, hvor Nr. Lyndelse & Nørre Søby-arkiverne og OBM gik sammen om at præsentere Barndomshjemmet.
- 9.6 Aftensang på "Sortelung" - Søllinge Mandskor synger for.
- Kaffe i "Salen" hos Hedvig.

2006

- 9.6 OBM markerer museets 50-års jubilæum - tidligere omtalt.
- 9.6 Aftensang på "Sortelung - Søllinge Mandskor synger for. Så til "Salen" til hyggeligt kaffebord hos Hedvig.
- 2.12 Julestart med "Malvinas julehjerter" - Ida-Marie Vorre og Hanne Christensen læste og fortalte om Carl Nielsens forhold til julen. Børnene klippede og flettede julehjerter.
Vennekredsen sørgede for gløgg og kager. Ca. 70 gæster.

"For de gamle som har måttet melde pas, har der heldigvis meldt sig nye, som gerne giver en hånd (og lidt mere) med ved de praktiske gøremål. Måtte de bevare gejsten."

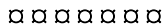
❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

I SKULDERBLADET nr. 9, 1999, fortalte jeg om kulturaftenen den 17.9.1999.

En dag var to svenskere (Ingemar Floden, forfatter, og Gunnar Lif, guitarist) på besøg i det lille museum. Det blev et langt besøg, og Hanne Christensen fik en god snak med dem. Det viste sig, at de for tiden bor i kunstnerboligen "Gammel Have" ved Sødinge.

Inspireret af "Odense by night ", hvor museerne havde aftenåbent, fik Hanne på Vennekredsens vegne arrangeret, at de to herrer kom til en lille kulturaften i barndomshjemmet. Den halve snes mennesker, som fandt vej derud, fik en dejlig oplevelse. Gennem oplæsning og musik stiftede vi bekendtskab med en smuk, poetisk fortælling om en mand og hans æsel, "Platero og jeg", skrevet af Juan Ramon Jimenez, som i 1956 fik Nobelprisen. Eduardo Sainz de la Maza har komponeret den ledsagende musik. Teksten blev fremført på svensk. Og for at tilhørerne kunne få fuldfornøjelse af indholdet, uddeltes den i dansk oversættelse. Meget betænksomt. Vi kvitterede for den gode oplevelse ved bl.a. at synge Carl Nielsen- sange og andre fra vor sangskat. Højskolesangbogen rummer også mange svenske sange, så ligesom svenskerne forsøgte sig på dansk, forsøgte danskerne sig på svensk - og så serveredes der kaffe/te og æblekage - af æbler fra "Maren Kirstines have ".

Ude på P-pladsen så jeg tilbage på huset, som lå oplyst i efterårs/sensommeraftenen. "Paladset af sol, lys og glæde ved aftenstide ". Hvilken rigdom vi egentlig har adgang til - lige hvor vi bor. Og det er jo ikke den eneste. Ingen nævnt, ingen glemt. Lad os skønne på dem, mens vi har dem.

Jo, der har været flere gode arrangementer, ligesom der i tidens løb har været skrevet en del om Carl Nielsen og barndomshjemmet i SKULDERBLADET. Her kommer endnu et gensyn med Hanne Christensens tanker ved lukningen i 1999. Stemningsbilledet har overskriften

"En stille dag i september"

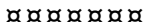
Der er så dejligt ude på landet, smukt og grønt, og midt i alt det smukke, grønne, mellem høstede marker, ligger et lille grundmuret hus med stråtag. - Paladset af sol, lys og glæde - sådan kaldte en dreng det engang for over hundrede år siden, da han flyttede ind sammen med sin familie.

Ingen anede dengang, at drengen var fyldt med toner, men det er faktisk på grund af dem, tonerne, at huset stadig ligger midt i det grønne fynske, endda med døren åben fra maj til oktober, så bier, sommerfugle, naboens kat og turister kan se ind. For det gik jo sådan med drengen og tonerne, at de til sidst begyndte at strømme ud af ørerne på ham. Huset blev for småt, og ligesom lange Hans Christian havde gjort mange år før, (hos ham var det bare ord, der strømmede) forlod han markerne, det smukke grønne og huset med stråtag, men mest af alt sin mor og hendes små sange, som ind imellem også kunne have en tone af længsel over sig. - Han tog til København, for han var nødt til at lære, hvad han skulle stille op med alle de toner, der bare blev ved med at strømme.

I byen opdagede han, at når han længtes efter markerne, huset og sin mor, blev tonerne ligesom højere inde i øret på ham, høje og klare som et fynsk forår. En anden ting han opdagede, som tiden gik (det havde lange Hans Christian opdaget mange år før) var, at papir må der til, hvis andre skulle have glæde af det, der strømmede, og det var hvad han ville. Også at det ikke var lige meget, i hvilken rækkefølge ord og toner flød, at man kunne få mennesker til at føle noget, til at le, græde, ligefrem elske, når ord og toner kom som de skulle.

Det var svær kunst, som kærligheden han oplevede blev det, så ind imellem var det hjerteblod, der strømmede sammen med tonerne, så de blev voldsomme og forskrækkede folk. De kunne også komme stille, enkle, som huset med stråtag, markerne, det fynske, eller som en salme i kirketiden.

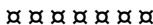
Tonerne blev ved at strømme, til alt hans røde hjerteblod var brugt. Hans mor havde en gang sagt til ham, "Jeg ved, du kan". Det har senere en hel verden fundet ud af, at han kunne. Derfor står døren i "Paladset af sol, lys og glæde" åben fra maj til oktober, så bier, sommerfugle, naboens kat og turister kan se ind, og tonerne strømme ud.

En museumsvært gør sig mange tanker om den kulturperle, hun har ansvaret for og formidler til besøgende. Enhver kan sikkert forstå, at et pænt besøgstal, som afspejler interessen for museet, er med til at øge glæden ved at give liv til museumsgenstandene til besøgende. - Ved sæsonens slutning i 2002 skrev Hanne dette lille hjertesuk i SKULDERBLADET, nr. 11. *"Sommeren i det lille museum har været mere stille, end den plejer. Der kan være mange grunde: Solen, da den endelig kom - måske at det i år kostede 25 kr. at se ind. Eller alle de mange tilbud, som der bydes på i det danske sommerland.*

Min egen sommer med Carl Nielsen og hans store familie har som mange før denne været til glæde for mig selv, og de gæster der kom. Problemet er bare: Besøgstallet! Det betyder en hel del, der hvor beslutningerne tages. Mærkeligt nok er det sådan, selv om man hedder "Carl Nielsen ", er berømt og elsket for sin musik overalt. Præcis som H.C. Andersen for sine eventyr. Men det er og bliver H.C. Andersen, der skrives, tales og høres om. I den forbindelse er Carl Nielsen måske "Den grimme Ælling". Det lille museum kan vi være stolte af, det har kvalitet - men lavt besøgstal, og det er en farlig cocktail i dagens Danmark.

Så, kære Nørre Søby: bak op om det lille museum - brug det - tag fætre, kusiner, mormor og morfar, tanter og onkler med - tal om det. Og I vil høre englens syng "Fynsk Forår ".

Hanne følger sit lille hjertesuk op i denne lille beretning.

"I Fyn er alting anderledes end i den øvrige verden. Jeg har det fra Carl Nielsen selv, - så det er ganske vist, for at citere en anden berømt Fynbo, som næsten aldrig har været så omtalt som nu. Hans "besøgsstatistikker" kan forvandle hvem som helst til en grim ælling.

Hernede hos mig og "Lille Carl" i det smukke hus synger stilheden, og selv træerne drømmer og taler i søvne det fynske mål. På det flotte Bang & Olufsen-anlæg spiller jeg "Espansiva", så naboens kat er begyndt at få nervøse trækninger. Men publikum vil ikke det, som jeg så gerne vil. Men kære H.C. Andersen, du som har alt: masser af salgsvarer, fornemme besøg, rød løber, plus bevågenhed fra højere magter!! Send nogle gæster ud til "Paladset af sol, lys og glæde ", for vi har også et eventyr at berette, som ville glæde dit gamle digterhjerter.

Måske har han hørt min bøn, den gamle digter, for en dag kom en fin og dejlig gæst. Den dag savnede jeg den røde løber, for det var en fin gæst, som bragte huset og Carl Nielsen ære. Gæsten var en lille, gammel og slidt kone, med en striktrøje der sad stramt om figuren. Hendes tynde hår var fint permanentet, på en måde der sjældent ses mere. Hendes gamle mand var med; han havde kørt deres lige så gamle bil fra Vendsyssel, hvor de boede - en lang og dyr tur, som han sagde. Så betale for at se museet var ham imod. - Han blev sendt ud på bænken i haven med sin sure cigar, og så fortalte hun, hvorfor de var kommet.

De havde haft guldbryllup - det var derfor hun var så fin i håret. Af børnene havde de fået en cd-afspiller - Denne lille, dejlige kone havde i sin pure ungdom, før alt sliddet satte ind, i et stort folkekor sunget Carl Nielsens "Fynsk Forår". Oplevelsen havde været i hende lige siden, noget smukt der var hendes, og nu hvor de havde fået en cd- afspiller, kunne musikken kun købes ét sted, nemlig i Carl Nielsens Barndomshjem, hvor han havde været. Hun havde så, sikkert ikke uden omkostninger, fået sin gamle, noget sure mand til at køre til Fyn.

Da vi bagefter så museet, de små rum, fornemmede hun alt. Hun var selv fra et lille sted med mange børn, kendte til bekymringerne for det daglige brød, for sygdom, men også til alle glæderne ved at være mange.

Hun var fint besøg, med sin livslange drøm om Carl Nielsen og "Fynsk Forår " - hun var en rød løber værdig. "

Jeg vil slutte dette tilbageblik over bl.a. Vennekredsens betydning for museet med at citere fra Carl Nielsens "Levende musik" (en samling essays, udgivet første gang 1927), Carls kærlighedserklæring til sin fynske hjemegn:

I Fyn er alting anderledes end i den øvrige verden, og hvem der giver sig tid til at lytte, skal nok erfare det. Bierne synger på en egen måde med en særlig fynsk klang, og når hesten vrinsker, og de rode køer brøler, må da enhver kunne høre, at det er på en helt anden måde end i det øvrige land. Det er syngende fynsk, hvad droslen fløjter, og solsортens latter, når den smutter ind under syrenbuskene, er ikke andet end en efterligning af stærens indfald, som igen er påvirket af de fynske pigers henrivende klukken, når de både jubler og ler i haverne bag de klippede hække. Klokkerne kimer, og hanerne galer på fynsk, og op fra alle fuglerederne står der en helt symfonisk jubel, hver gang moderen gi'r ungerne mad.

Også stilheden synger i den samme tone, og selv træerne drømmer og taler i søvne det fynske mål

Vi lægger øret til jorden endnu en gang; vi hører ikke muldvarpen dybt nede, men den tier på fynsk, og nu er alt beredt til en ny dag. Hvilken frydefuld tanke, at vi kan opleve det alt sammen igen, når dagen gryr, ja, hver dag, om vi blot vil lytte og lade sangen komme, som den vil.

Aase Reffstrup

Efterskrift

Al denne herlighed har vi lige uden for vores dør. Men hvor længe har vi museet? Besøgstallet er dalende; der er så meget der trækker i folk i dag. Vær med til at få museet til at leve - tag familie og venner med på besøg engang imellem; et besøg er ikke nok til at gøre sig fortrolig med Maren Kirstine og Niels Malers univers - Hanne fortæller glad og gerne om Carl og hans familie, og om de spændende besøg der har været - som f.eks. dengang efterkommere af bror Peter, som emigrerede til Australien i 1878 en dag kom, så, hørte - og på mobilen ringede hjem til familien i Australien og fortalte, at de nu stod i tipoldeforældrenes hus.

Carl Nielsen

Danmarks største tonekunstner.

Carl Niensens liv er historien om bondedrengen fra den lille fynske landsby, der blev Danmarks største komponist, fordi han i sit væsen ligesom rummede alt det, der er karakteristisk for det danske folk, den danske kultur og den danske natur: bindeledet mellem nordisk støjhed og lyrik og den europæiske tradition.

Carl Nielsen kom til verden den 9. juni 1865 som nummer syv af tolv søskende. Faderen, Niels Jørgensen, var maler og landsbyspillemand og spillede til bryllupper og andre fester. Allerede som otteårig kom Carl med ud at spille til dans, og 14 år gammel blev han antaget som yngste medlem af militærmusikken i Odense.

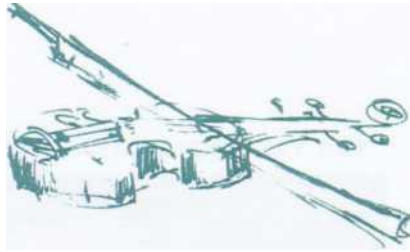
I 1883 blev han som attenårig optaget som elev ved Københavns Musikkonservatorium. 5 år senere trådte han for første gang offentligt frem som komponist med den nu så berømte »Suite for strygere«, opus 1 ved en koncert i Tivoli. Året efter blev han violinist i det kongelige kapel.

I 1890 tiltræder han ved hjælp af midlerne fra et legat de store udlandsrejser til Tyskland, Frankrig og Italien.

I Paris mødte han billedhuggerinden Anne Marie Brodersen, som han blev gift med i Firenze i 1891. De fik sammen 3 børn.

For at få mere tid til at komponere tog han i 1905 sin afsked fra det kongelige kapel, men overtog 3 år senere stillingen som kongelig kapelmester.

Fra 1914 til 1927 var Carl Nielsen dirigent for Musikforeningen, samtidig med at han var lærer ved musikkonservatoriet. Her blev han udnævnt til direktør, få måneder før han døde den 3. oktober 1931. Han er begravet på Vestre kirkegård i København.

Carl Nielsen var en uhyre flittig og samvittighedsfuld komponist, som efterlod sig talrige værker.

Det er uhyre svært - og egentlig også uretfærdigt - at fremhæve enkelte værker. Også fordi det i sidste ende beror på ens personlige smag. Lad mig blot pege på enkelte, som i dag nyder stor popularitet:

Operaerne *Saul og David* og *Maskarade* fra begyndelsen af århundredet *Aladdin* og *Modernen*, komponeret en snes år senere - de seks symfonier, hvoraf særlig nr. 2 og 3, *De fire temperament*

og *Simfonia espansiva* er kendte og elskede. Og blandt mange, mange sange:

Som en rejselysten flåde, Du danske mand, Den danske sang, Frihed er det bedste guld, Jens Vejmand, og fra det store vokalværk:

Fynsk forår - den milde dag er lys og lang.

Carl Nielsen var - og er stadig en banebrydende komponist. Ikke mindst hans kammermusik har øvet indflydelse på flere generationer af komponister.

Carl Nielsen - en tonekunstner, som gør én stolt over at have sin rod i dansk kultur, at være dansker.

h.au.

Fra Vennekredsens arrangementer i 1996 og 1997

Juni 1997-Foto: K. Refstrup